

Sygn. akt I USK 196/21

POSTANOWIENIE

Dnia 30 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania R.K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddziałowi w W.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 30 września 2021 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 10 lutego 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 10 lutego 2020 r. oddalił apelację wniesioną przez ubezpieczonego R.K. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P. z dnia 11 października 2018 r., oddalającego odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 23 listopada 2017 r. i z dnia 1 czerwca 2018 r., którymi organ rentowy odmówił przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z uwagi na nieudowodnienie przez niego wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony R.K. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 10 lutego 2020 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest: art. 32 ust. 4 i art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu

Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako ustawa emerytalno-rentowa) oraz § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (dalej jako rozporządzenie z dnia 7 lutego 1983 r.), a także naruszenie przepisów postępowania, to jest: art. 380 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. i art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podniósł, że właściwa wykładnia art. 32 ust. 4 ustawy emerytalno-rentowej oraz § 1 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., z uwzględnieniem wykazu stanowisk wymienionych w wykazie A tego rozporządzenia, po przeprowadzeniu prawidłowego postępowania dowodowego pozwoliłaby na wydanie orzeczenia zgodnego z żądaniem skarżącego. Właściwa analiza prawidłowo ustalonego stanu faktycznego wynikającego z zebranego materiału dowodowego nie spowodowałaby natomiast naruszenia prawa materialnego powołanego w podstawach zaskarżenia. Tym samym właściwa subsumcja przepisów prawa materialnego do stanu faktycznego nie naruszałaby ustawowego prawa skarżącego do przyznania mu emerytury za pracę w warunkach szczególnych, na stanowiskach wyszczególnionych w dziale V poz. 6, dziale III poz. 80 i dziale IV poz. 38 i 39 wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. „technika dentystycznego”. W opinii skarżącego, Sąd Apelacyjny w oparciu o niepełny, wręcz szczątkowy materiał dowodowy błędnie przyjął, że wykonywany przez skarżącego jeden tylko spośród kilku rodzaj pracy nie kwalifikuje się do uznania go za „szczególny”, ponieważ skarżący nie wykonywał go przez okres 15 lat. Sąd Apelacyjny skoncentrował się w głównej mierze na zbadaniu wyżej wymienionej klasyfikacji, natomiast całkowicie pominął fakt, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma znaczenia nazwa zajmowanego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy, rzeczywiście wykonywanych zadań. Tego rodzaju okoliczności nie zostały dowiedzione na etapie postępowania dowodowego prowadzonego przez Sąd Okręgowy w P., ponieważ Sąd ten oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z przesłuchania dwóch świadków, którzy posiadali wiedzę co do prac faktycznie wykonywanych przez skarżącego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wstępnie Sąd Najwyższy zauważa, że oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie odwołuje się do żadnej z wyżej wymienionych przesłanek przedsądu i już choćby z tej przyczyny nie przekonuje o potrzebie poddania owej skargi merytorycznemu rozpoznaniu. Uwzględniając wszakże, iż skarżący we wniosku sugeruje oparcie zaskarżonego wyroku na niewłaściwej wykładni art. 32 ust. 4 ustawy emerytalno-rentowej oraz § 1 ust. 2 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., Sąd Najwyższy przyjmuje, że wniosek ten, jak się zdaje, ma uzasadniać oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

Wypada w związku z tym przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez

potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego nie spełnia jednak wyżej określonych kryteriów. Przede wszystkim skarżący powołuje się w nim bowiem na niewłaściwą wykładnię art. 32 ust. 4 ustawy emerytalno-rentowej, nie dostrzegając, że przepis ten określa jedynie, iż wiek emerytalny pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, rodzaju prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których pracownikom tym przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Nie stanowi on natomiast właściwej podstawy prawnej emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, gdyż tą jest art. 184 powołanej ustawy (w związku z właściwymi przepisami rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.), przytoczony co prawda przez skarżącego w ramach

materialnoprawnej podstawy zaskarżenia, ale niepowtórzony już w ocenianym wniosku. Co jednak szczególnie istotne, skarżący we wniosku tym sugeruje również niewłaściwą wykładnię § 1 ust. 2 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. Abstrahując zaś od tego, że przepis ten nie został powołany w podstawach zaskarżenia, co powoduje, że zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. nie jest możliwe przyjęcie skargi kasacyjnej, skoro wniosek odwołuje się do okoliczności, które wykraczają poza podstawy tego środka zaskarżenia, a więc nie mogą być uwzględnione przy jego rozpoznaniu (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2010 r., I PK 78/10, LEX nr 725005), trzeba zaznaczyć, że nie należy on także do „przepisów dotychczasowych”, o których mowa w art. 32 ust. 4 ustawy emerytalno-rentowej. Jak wyjaśnił bowiem Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 13 lutego 2002 r., III ZP 30/01 (OSNAPiUS 2002 nr 10, poz. 243), owe „przepisy dotychczasowe”, to § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. stanowiący, iż okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy; § 4-8a określające wiek emerytalny i okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach pracowników wykonujących prace wyszczególnione w wykazach A i B stanowiących załącznik do rozporządzenia oraz § 9-15 dotyczące wieku emerytalnego i warunków przechodzenia na emeryturę osób zatrudnionych w szczególnym charakterze.

Wymaga również podkreślenia, że Sąd drugiej instancji, wbrew odmiennemu stanowisku skarżącego, nie zanegował faktycznego wykonywania przez niego rodzajów prac wymienionych w ocenianym wniosku (malowania minią, emaliowania, piaskowania na sucho oraz prac malarskich konstrukcji na wysokości). Przeciwnie, aprobując uznanie przez Sąd pierwszej instancji za w pełni wiarygodne zeznań skarżącego oraz świadka L.N., ocenił jedynie, że prace te nie były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, jak tego wymaga § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., i to właśnie ta ocena zadecydowała o niekorzystnym dla skarżącego rozstrzygnięciu. Trzeba natomiast przypomnieć, że praca w szczególnych warunkach to tylko taka praca, która jest wykonywana stale

(codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy), w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75; z dnia 24 marca 2009 r., I PK 194/08, OSNP 2010 nr 23-24, poz. 281 oraz dnia 12 kwietnia 2012 r., II UK 233/11, LEX nr 1216852).

Sąd Najwyższy uznaje więc, że skarżący w istocie podejmuje niedopuszczalną w postępowaniu kasacyjnym próbę podważenia przeprowadzonej przez Sąd drugiej instancji oceny materiału dowodowego oraz dokonanych na tej podstawie ustaleń faktycznych. Wymaga bowiem podkreślenia, że powoływanie się na błąd w przeprowadzonej ocenie dowodów i dokonanych na tej podstawie ustaleniach faktycznych nie może być podstawą skargi kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.), ponieważ ustalenia te są wynikiem swobodnej oceny dowodów dokonywanej przez sąd *meriti*. Sąd Najwyższy, zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., jest zaś związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznej ocenie i tak musiałby uwzględnić owe ustalenia faktyczne przy rozpatrywaniu powołanych w skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego, którego przepisy stanowiły podstawę prawną rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku.

Końcowo Sąd Najwyższy zauważa również, że skarżący we wniosku, w sposób zupełnie oderwany od poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, sugeruje, jakoby właściwa subsumcja „nie naruszałaby ustawowego prawa (skarżącego) do przyznania mu emerytury za pracę w warunkach szczególnych na stanowiskach wyszczególnionych w dziale V, poz. 6, dziale III, poz. 80 i dziale IV, poz. 38 i 39 wykazu A rozporządzenia (...) technika dentystycznego”.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że skarżący nie wykazał potrzeby poddania jego skargi kasacyjnej

merytorycznemu rozpoznaniu. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia.

as